

مجموعه مقالات حقوقی

تالیف:

فاطمه مظلومی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۵

فهرست مطالب

مقاله اول	۹
اصول مرتبط با رهبری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۹
مقاله دوم	۱۹
بررسی تطبیقی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و هند	۱۹
چکیده :	۲۱
مقدمه :	۲۳
گفتار اول : ویژگی های حقوق اساسی مقایسوی	۲۴
فصل اول : تاریخچه حقوق اساسی مقایسوی	۲۴
فصل دوم : ثمرات مطالعات مقایسوی در حقوق اساسی	۲۷
فصل سوم : موضوع مقایسه	۲۸
گفتار دوم : مقایسه تطبیقی حقوق اساسی ایران و هند :	۳۰
فصل اول : حقوق اساسی ایران	۳۰
فصل دوم : حقوق اساسی هند	۳۵
گفتار سوم : متن قانون اساسی هند	۴۲
فصل اول : مواد مربوط به قوه مجریه ، مقننه و قضائیه :	۴۲
نتیجه گیری و پیشنهادات :	۴۶
منابع :	۴۷
مقاله سوم	۴۹
نگرشی بر رویکرد دولت در رابطه با بند ۲ اصل ۴۳ قانون اساسی	۴۹
چکیده	۵۱
مقدمه	۵۳
شرایط محیطی مناسب	۵۴
کارفرمای بزرگ	۵۴
تعاون :	۵۶
تعریف مفهومی تعاون :	۵۶
تعریف قانونی شرکت تعاونی :	۵۶
رویکرد ها و فرصتهای بخش تعاونی	۵۷
موانع موجود در کشور	۵۷
نقش بخش تعاون	۶۰
اصول اقتصادی قانون اساسی	۶۲
کارکردهای دولت در رابطه با بند ۲ اصل ۴۳ :	۶۵
جمع بندی و پیشنهاد	۶۸

ارائه تفسیر جدید از اصول اقتصادی قانون اساسی	۶۹
منابع :	۷۰
مقاله چهارم	۷۱
قبض در قرض	۷۱
بخش اول قرض و انواع و اهمیت آن	۷۳
بخش دوم مطالعه تطبیقی در مورد عقد قرض	۷۸
بخش سوم - آیات قرآن کریم در مورد قرض	۸۰
بخش چهارم - عقد قرض	۸۴
بخش پنجم حصول مالکیت در عقد قرض	۸۹
خلاصه	۱۱۳
مقاله پنجم	۱۱۵
بررسی مبانی ارزشی نظام اسلامی در اصول قانون اساسی	۱۱۵
چکیده	۱۱۷
مقدمه	۱۱۹
قانون اساسی	۱۲۱
الف) منابع وحیانی قانون اساسی	۱۲۳
ویژگی های رهبری	۱۳۸
نتیجه گیری	۱۴۳
منابع :	۱۴۴

مقاله اول

اصول مرتبط با رهبری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

اصل ۲: جمهوری اسلامی

اصل ۵: ولایت فقیه عادل و با تقوا

اصل ۵۷: قوای حاکم در جمهوری اسلامی

اصل ۶۰: قوه مجریه

اصل ۹۱: شورای نگهبان

اصل ۱۰۷: تعیین رهبر توسط خبرگان رهبری

اصل ۱۰۹: شرایط و صفات رهبر

اصل ۱۱۰: وظایف و اختیارات رهبر

اصل ۱۱۱: فوت یا کناره گیری یا عزل رهبر

اصل ۱۱۲: مجمع تشخیص مصلحت نظام

اصل ۱۱۳: رئیس جمهور

اصل ۱۳۱: فوت عزل یا استعفای رئیس جمهور

اصل ۱۴۲: دارایی رهبر، رئیس جمهور و مسئولین

اصل ۱۵۷: رئیس قوه قضائیه

اصل ۱۷۵: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

اصل ۱۷۶: شورای عالی امنیت ملی

اصل ۱۷۷: بازنگری در قانون اساسی

اصل ۲

جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

۱. خدای یکتا (لا اله الا الله) و اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امر

او.

۲. وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.

۳. معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.

۴. عدل خدا در خلقت و تشریع.

۵. امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام.
۶. کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه:
الف- اجتهاد مستمر فقهای جامع الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین (سلام الله علیهم اجمعین)
ب- استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها،
ج- نفی هر گونه ستمگری و ستم کشی و سلطه گری و سلطه پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می کند.

اصل ۵

در زمان غیبت حضرت ولی عصر «عجل الله تعالی فرجه» در جمهوری اسلامی ایران، ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهده دار آن می گردد.

اصل ۵۷

قوای حاکم در جمهور اسلامی ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت مطلقه امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می گردند. این قوا مستقل از یکدیگرند.

اصل ۶۰

اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیماً بر عهده رهبری گذارده شده، از طریق رئیس جمهور و وزراء است.

اصل ۹۱

به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با آنها، شورایی به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر تشکیل می شود.
۱. شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مسائل روز. انتخاب این عده با مقام رهبری است.

۲. شش نفر حقوقدان، در رشته‌های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که به وسیله رئیس قوه قضائیه به مجلس شورای اسلامی معرفی می‌شوند و با رأی مجلس انتخاب می‌گردند.

اصل ۱۰۷

پس از مرجع عالیقدر تقلید و رهبر کبیر انقلاب جهانی اسلام و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی «قدّس سرّه الشریف» که از طرف اکثریت قاطع مردم به مرجعیت و رهبری شناخته و پذیرفته شدند، تعیین رهبر به عهده خبرگان منتخب مردم است. خبرگان رهبری درباره همه فقهای واجد شرایط مذکور در اصول پنجم و یکصد و نهم بررسی و مشورت می‌کنند هر گاه یکی از آنان را اعلیٰ به احکام و موضوعات فقهی یا مسائل سیاسی و اجتماعی یا دارای مقبولیت عامه یا واجد برجستگی خاص در یکی از صفات مذکور در اصل یکصد و نهم تشخیص دهند او را به رهبری انتخاب می‌کنند و در غیر این صورت یکی از آنان را به عنوان رهبر انتخاب و معرفی می‌نمایند. رهبر منتخب خبرگان، ولایت امر و همه مسئولیت‌های ناشی از آن را بر عهده خواهد داشت.

رهبر در برابر قوانین با سایر افراد کشور مساوی است.

اصل ۱۰۹

شرایط و صفات رهبر:

۱. صلاحیت علمی لازم برای افتاء در ابواب مختلف فقه.
۲. عدالت و تقوای لازم برای رهبری امت اسلام.
۳. بینش صحیح سیاسی و اجتماعی، تدبیر، شجاعت، مدیریت و قدرت کافی برای رهبری.

۴. در صورت تعدد واجدین شرایط فوق، شخصی که دارای بینش فقهی و سیاسی قوی‌تر باشد مقدم است.

اصل ۱۱۰

وظایف و اختیارات رهبر:

۱. تعیین سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام.
۲. نظارت بر حسن اجرای سیاستهای کلی نظام.
۳. فرمان همه‌پرسی.
۴. فرماندهی کل نیروهای مسلح.
۵. اعلام جنگ و صلح و بسیج نیروها.
۶. نصب و عزل و قبول استعفا:
 - الف- فقهای شورای نگهبان.
 - ب- عالیترین مقام قوه قضائیه.
 - ج- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.
 - د- رئیس ستاد مشترک.
 - ه- فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
 - و- فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی.
 ۷. حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه‌گانه.
۸. حل معضلات نظام که از طرق عادی قابل حل نیست، از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام.
۹. امضای حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم - صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می‌آید، باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دوره اول به تأیید رهبری برسد.
۱۰. عزل رئیس‌جمهور با در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی، یا رأی مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی بر اساس اصل هشتاد و نهم.
۱۱. عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد رئیس قوه قضائیه.

۱۲. رهبر می‌تواند بعضی از وظایف و اختیارات خود را به شخص دیگری تفویض کند.

اصل ۱۱۱

هر گاه رهبر از انجام وظایف قانونی خود ناتوان شود. یا فاقد یکی از شرایط مذکور در اصول پنجم و یکصد و نهم گردد، یا معلوم شود از آغاز فاقد بعضی از شرایط بوده است، از مقام خود بر کنار خواهد شد.

تشخیص این امر به عهده خبرگان مذکور در اصل یکصد و هشتم می‌باشد. در صورت فوت یا کناره‌گیری یا عزل رهبر، خبرگان موظفند، در اسرع وقت نسبت به تعیین و معرفی رهبر جدید اقدام نمایند. تا هنگام معرفی رهبر، شورایی مرکب از رئیس جمهور، رئیس قوه قضائیه و یکی از فقهای شورای نگهبان به انتخاب مجمع تشخیص مصلحت نظام، همه وظایف رهبری را به طور موقت به عهده می‌گیرد و چنانچه در این مدت یکی از آنان به هر دلیل نتواند انجام وظیفه نماید، فرد دیگری به انتخاب مجمع، با حفظ اکثریت فقها، در شورا به جای وی منصوب می‌گردد.

این شورا در خصوص وظایف بندهای ۱ و ۳ و ۵ و ۱۰ و قسمت‌های (د) و (ه) و (و) بند ۶ اصل یکصد و دهم، پس از تصویب سه چهارم اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام اقدام می‌کند.

هر گاه رهبر بر اثر بیماری یا حادثه دیگری موقتاً از انجام وظایف رهبری ناتوان شود، در این مدت شورای مذکور در این اصل وظایف او را عهده دار خواهد بود.

اصل ۱۱۲

مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف موازین شرع و یا قانون اساسی بداند و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان را تأمین نکند و مشاوره در اموری که رهبری به آنان ارجاع می‌دهد و سایر وظایفی که در این قانون ذکر شده است به دستور رهبری تشکیل می‌شود.

اعضای ثابت و متغیر این مجمع را مقام رهبری تعیین می‌نماید.